RUSKI INWALID

No 54.

ŚRODA. 6 Marca. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francya. Angliia. Szwecyia. Włochy. Turcyia. Rozmaitości.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Wiednia 20 Lutego.

Cesarz JMść pozwolił dla ułatwienia układów i związków mieszkańcom tuteyszym zaprowadzić Kasino na wzór innych miast wielkich; w skutek czego ma się naiąć Pałac P. Lobkowicz na lokal tego-zgromadzenia.

Francyia.

z Paryża, 19 Lutego.

W numerze 54 *Minerwy Francuzkiey*, Pan *Constant* określa władzę panuiących konstytucyynych i obowiązki ich w cale lekkiemi wystawia:

„Pozostaią im iescze pod Konstytucyią przywileie szlachetne, piękne i wysokie. Do nich to należy prawo łaski i przebaczania, prawo właściwe bóstwu dobroczynnemu, które prostuie błędy sprawiedliwości człowieka, lub iego zbyteczną srogość, która iest także błędem; Do nich należy prawo mianowania stróżów praw i zapewnienia towarzystwu ludzkiemu pociechy z porządku obywatelskiego, a niewinności bespieczeństwa; Do nich należy rozwiązywać zgromadzenia reprezentacyyne, i zachować naród od nieporządków powołuiąc go do nowych wyborów; Do nich należy prawo mianowania Ministrów, prawo, które skłania ku Monarchom wdzięczność narodową, kiedy Ministrowie wykonywaią chwalebnie powierzone sobie obowiązki; Do nich nakoniec należy wylewanie nagród i dobrodzieystw na obywateli, którzy okazali usługi swoie oyczyznie.«

Widać, że Pan *Constant* umie pozłacać pigułki. Poczyna od wyzucia Monarchów z ich prawdziwych godnosci, a potem pompatycznie wylicza pozostałe przydatki, które się podobało iemu przy nich zostawić. Lecz Monarcha taki niebędzie miał codzień izby do rozwiązania, ani Ministra do mianowania; Nagrody i przebaczenia, które wyswiadcza sciągaią się tylko do osob prywatnych do których należą. Pozbawiaiąc Monarchę konstytucyynego pod pozorem odpowiedzialności Ministrów wszelkiego innego wpływu i udziału w Administracyi, i czyniąc z niego

pewny rodzay sprężyny uboiętnie tylko przyczyniaiącey się do dobra swoiego ludu, zapewna Pan *Constant* miał w myśli pozbawić także Monarchę wdzięczności i przywiązania, iakiemi się napełniaią serca ludów, po oycowsku rządzonych, a które tylko same mogą się nazwać prawdziwą nagrodą trudów i mozołów nieodstępuiących tronu. Niemniey też iak widać było zamiarem Pana *Constant*, wystawić w oczach ludu dostoieństwo Królewskie, iako tytuł nieużyteczny, bez którego łatwo można się obyć.«

— Tenże sam numer *Minerwy* donosi że składka dla osady Francuzkiey znaney pod imieniem *pola przytułku*, wynosi iuż 75,000 franków: »Komitet z nayuczciwszych negociantów wybrany w Charlestown będzie rozdawał wsparcia tym, co w pomienioney osadzie szukali schronienia, niewchodząc czyby chcieli powrócić do Francyi, czy zamieszkać w Stanach ziednoczonych. To przedsięwzięcie przyiętem zostało od chwili, kiedy się dowiedziano, że rodacy nasi przymuszeni byli opuścić nowo powstaiącą swoią osadę.«

— Zapozwoleniem rządu zawiązało się tu w Paryżu towarzystwo biblijne Protestantskie. Prezesem iego iest Margrabia de *Jaucourt* Minister Stanu i Par Francyi. Okolnik, z tego powodu rozesłany zawiadamia, że iedynym przedmiotem takowego towarzystwa będzie rozszerzanie bez płatnie lub za małą cenę miedzy Francuzów wyznania Protestantskiego Xiąg świętych, bez żadnych przypisków i tłómaczeń tak iak się używaią w ich kościołach. To przedsięwzięcie dokonane będzie kosztem składek dobrowolnych; i iuż niemało pobożnych i dobroczynnych osob przystąpiło do tego.

— Ośm młodych zakonnic reguły Sgo Józefa puściły się na statkach z Rochefort do Senegalu w dniu 30 Stycznia. W roku zaś przeszłym z tegoż klasztoru ośm zakonnic udały się na wyspę Bourbon.

ANGLIIA.

z Londynu, 17 Lutego.

Trzy domy kupieckie znane w tuteyszey stolicy z akuratności, podały się w tych dniach za bankrótów, między tymi iest ieden co targował zbożem i dwóch rękodzielnikow cukru.

Doniesienia z Liwerpool wcale niesą pomyślne: Węglarze w St. Elens znowu podnieśli bunt i domagali się od gospodarzy swoich podwyższenia płacy. Lecz miasto zadowolnienia ich pretensyi, wysłano na poskromienie rozruchów z Warrington i Liwerpool oddziały woyska. Herszt buntowników imieniem *Jonson* iuż iest schwytany, mniemaią, że i wspólnicy iego podobnemuż ulegną losowi. Osobliwszem iednakże szczęściem te rozruchy nie sprawiły żadnego wpływu na umysły wyrobników innych miasteczek.

SZWECYIA.

z Sztokolmu 25 Lutego.

Gubernator stolicy tuteyszey ogłosił przed kilku dniami, że młoda iedna dziewczyna lat 19, maiąca słabe nerwy i wyobraźnię zagrzaną czytaniem rozmaitych powieści i romansów o rozboynikach i strachach, była autorem rozmaitych ostrzeżeń, które poznaydywano w wielu mieyscach z zapewnieniem o rzeczywistem istnieniu licznych band zbóyców. Te przestrogi rychło się rozniosły po mieście i rozlały trwogę w całey publiczności; od iey także wyszły pogłoski o słyszanych tam i ówdzie nocnych hałasach, a które w rzeczy samey wychodziły z iey pokoiu, iak się przekonano później.

WŁOCHY.

z Rzymu, 6 Lutego.

Hrabia *Capo d'Jstria* Sekretarz Stanu Cesarza JMści Rossyyskiego, znayduiący się tu od kilku dni, miał szczęście dnia wczorayszego bydź stawionym przed iego Swiętobliwością przez P. Italińskiego Posła nadzwyczaynego i Pełnomocnika tegoż Cesarza JMści przy dworze Papiezkim.

Jego Cesarzewicowska Mść Wielki Xiąże Rossyyski *Michał*, przybył tu dnia wczorayszego w wieczor i zatrzymał się u Posła Rossyyskiego Italińskiego. Dzisiay J. C. M. był z odwiedzinami u Oyca Swiętego, który go przyiął ze wszelkiemi honorami winnemi godności Jego.

Xiąże Mikołay *d'Esterhazy*, który w czasie pobytu swego w Florencyi nabył wiele przedmiotów sztuk pięknych, przybył do stolicy tuteyszey pozawczora.

Chociaż czas u nas zawsze iest prawie iednostaynie dżdżysty, Tyber atoli który niedawno tak był wezbrał, iż zalał niektóre kwartały miasta, teraz znowu powrócił do zwyczaynego koryta.

TURCYIA.

z Stambułu, 16 Stycznia.

Zastanawiaiąc się nad doniesieniami ze

wschodu, trudno iest wierzyć, aby Wehabici ten liczny i śmiały naród, który częstokroć więcey 300,000 woyska wystawiał do boiu, mógł bydź zupełnie zbitym i bezpowstania zniesionym. *Ibrahim Basza* zapewna odniosł swietne zwycięztwo; lecz zbity i zniszczony przez niego korpus Wehabitów, może się tylko nazwać oddziałem dosyć małym w stosunku do całości woyska tego narodu. Podobnież i *Abdalla* wzięty w niewolę z całą rodziną, nieiest samowładcą całego narodu; lecz iednym tylko z władców Wehabitow. Wiadomą nawet iest rzeczą, że piekna 22 letnia córka *Wechaba*, od którego cały narod wziął swoie nazwisko, (który iak wiadomo niedawno iescze zakończył życie), stanęła teraz na czele oddanego sobie narodu i szanuiącego ią iakby dobroczynne bóstwo. Powiadaią, że Syn Baszy Egiptskiego u nóg iey składał swą władzę i serce; lecz odrzuciła te związki, i przedsięwzięła dobiiać się znowu znaczenia i chwały ufaiącego sobie narodu.

ROZMAITOŚCI.

Zbiór zdarzeń większey wagi w roku zeszłym 1818.

(Ciąg dalszy.)

— *W Kwietniu.* —

Dnia 1 Król Hiszpanski *Karol IV* wyiechał z *Rzymu* do *Neapolu*; d. 2 ziechał się z Bratem swym Królem oboiey Sycylii, w *Gaeta*. — D. 3. W. X. dziedziczny Meklenburgsko-Szweryński ożenił się z Xiężniczką Hesko-Homburgską, *Augustą Fryderyką*. — D. 4 burzliwe posiedzenie Izby Deputowanych w *Paryżu*, gdzie w dniu tym była mowa o budżecie. — Dnia tegoż Patent N. Króla Pruskiego o hypotekach w W. X. Poznańskiem. — D. 6 Hrabina *Gothland* (Królowa Szwedzka) odwiedziła w *Paryżu* Króla Francuzkiego. — Dnia tegoż Król Duński wydał urządzenie względem banku kraiowego, który od dnia 1 Sierpnia nazywa się *bankiem narodowym*. — D. 6 zebrał się znowu w *Frankforcie* nad *Menem* Seym Związku Niemieckiego, a d. 9 uchwalił *Conclusum* mianuiące wydział z 7miu członków Seymu i wydział woyskowy, do ułożenia stosunków woyskowych Związku. — Dnia 7 ślub w *Londynie* Xiężniczki *Elżbiety* z Xięciem następcą *Hessen Homburg*.—Dnia tegoż Pastanowienie X. Namiestnika o urządzeniu dóbr i lasów koronnych i narodowych.—D. 9 stanowcze zwycięztwo odniesione nad woyskiem Królewsko Hiszpańskiem, w *Chili*, przez Jenerała powstańców, *S. Martin*.—D. 10 NN. Cesarstwo Austryiaccy wyiechali z *Wiednia* do Dalmacyi (d. 17 stanęli w *Trieście*, gdzie dni 5 zabawili.—D. 10 dało się uczuć trzęsienie ziemi w *Temeswarze*. — D. 11 sprowadzone zostały do *Krakowa* szanowne zwłoki s. p. Tadeusza *Kościuszki*.—D. 12 N. Pan wyiechał z *Warszawy* do *Kalisza*, zkąd d. 17 powrócił. — D. 12 W. X. *Michał* wyiechał z *Warszawy* do *Berlina*, (gdzie przybył d. 17, a d. 25 w dalszą puscił się podroż na *Lipsk*).—W dniach 14, 15 i 16 zaszły żywe spory w Parlamencie Angielskim, z powodu podwyższenia pensyi XX. krwi Krolewskiey; a szczególniey Xcia *Klarencyi*, któremu żądanie iego odmówiono. — D. 17 odprawił się w *Berlinie* slub Xiężniczki Pruskiey *Fryderyki* z Xiążęciem panuiącym *Anhalt-Dessau*. — D. 20 Kanclerz Skarbu podał Izbie niższey Parlamentu Angielsk: budżet, podług którego potrzeba na ten rok 37,544,148 funtów szterlingów. — Wdniach 20, 21 i 22 wypłynęła z portów Angielskich wyprawa przeznaczona do bieguna północnego.—D. 25 stanęła w *Paryżu* konwencyia między Mocarstwami sprzymierzonemi i Francyią, względem zaspokoienia przez ostatnią pretensyi poddanych tychże Mocarstw. Z powodu tego była w dniu tymże ważna sessyia Izby Deputow. Wszyscy Ministrowie byli na niey, a Xiąże *Richelieu* doniósł o skończonych obrachunkach pretenssyy zagranicznych i bliskiem wyysciu woyska sprzymierzo: z Francyi. Wspomnione pretensyie zmnieyszono do 320 miliionów franków, a wniesiony w imieniu Króla proiekt opłaty wieczystey prowizyi od wspomnioney summy, przyięła Izba d. 28; dnia zaś 29 przyięła cały proiekt do prawa skarbowego.—D. 27 N. Pan mową z Tronu skończył Seym Królestwa Polskiego.—Przyięto na tym Seymie proiekta o *rozgraniczeniu normalnem*, *o moratorium* i *Kodex karzący*, tudzież uchwalono Adressa podziękowania N. Panu, z przyłączeniem uwag i prosb. — D. 29 N. Pan wyniósł Namiestnika swoiego w Królestwie Polskiem, Józefa *Zaiączka*, na dostoyność Xiążęcia.—Dnia tegoż N. Małżonka W. X. *Mikołaia* powiła syna, któremu na chrzcie dano imie *Alexander*. — Dnia tegoż zgorzała część miasta *Salzburga* i letni pałac *Mirabelle*.—D. 30 N. Pan wyie-

chał z *Worszawy* do południowych prowincyi Cesarstwa swego.

— *W Maiu:* —

Dnia 1 zgorzał pod *Dreznem* pałac w *Pilnitz*.—Dnia tegoż NN. Cesarstwo Austryiaccy przybyli do *Zara* stolicy Dalmacyi (a d. 12 do *Spalatro*). —Dnia tegoż Xiążę *Wellington* wyiechał z *Paryża* do Anglii (d. 3 stanął w *Londynie*).—D. 5 Xiążę *Cambridge*, a d. 6 W. X. *Michał* przybyli do *Kassel*, dnia zaś 7 odprawił się tam ślub X *Cambridge* z Xiężniczką Heską *Augustą*. — D. 7 Edykt Króla Pruskiego do Ministerium Skarbu przeznaczaiący w. r. 1818 million talarów na umorzenie długów kraiu, a 2gi edykt o niezwłoczney zamianie kwitów liwerunkowych na papiery skarbowe.—D. 10 okropne ziawienie w Czechach w okolicach *Gistebnitz* bałwana wietrznego i słupa ognistego.—D. 11 koronacyia w *Sztokolmie* Króla *Karola XIV Jana*.—D. 12 Izba Parów Francyi przyięła *budzet*.—D. 13 umarł w *Paryżu* Xiążę Ludwik Bourbon *Kondeusz*.—D. 13 Królewic następca tronu Bawarskiego powrócił z Włoch do *Munich*.—D. 14 obrządek uroczystego ogłoszenia w *Warszawie* Królewsko. Warszawskiego Uniwersytetu.—D. 15 W. X. Ross: *Michał* przybył do *Hamburga* a dnia 18 popłynął na Hollandyią do Anglii.—D. 16 nastąpiło zamknięcie posiedzenia roku 1917 Izby Parów i Deputowanych Francuzkich. — D. 19 Stany Królestwa Szwedzkiego wykonały przysięgę wierności nowemu Królowi.—D. 21 wypłynęła z *Kadix* wyprawa Hiszpańska do Ameryki południowey. — D. 24 NN. Cesarstwo Austryiaccy przybyli do *Raguzy*. — Dnia tegoż Amerykanie pod Jenerałem *Jackson* zaięli *Pensacole* stolicę Florydy zachodniey.— Dnia tegoż wiazd uroczysty do *Medyolanu* Arcy Xięcia *Raynera* Vice Króla Lombardzko Weneckiego. — D. 25 umarł w *Insterburgu* w Prussach, Feldmarszałek Xiążę *Barclay de Tolly*. — W dniach 26 i 27 nastąpiło w *Munich* ogłoszenie konstytucyi Królestwa Bawarskiego. — D. 27 Król Pruski wyiechał z *Berlina* do *Moskwy*. — D. 28 stanął w *Poznaniu* gdzie bawił do dnia 31. — D. 28 W. X. *Konstanty* wyiechał z *Warszawy* do *Moskwy*. — Dnia tegoż odezwa Jenerała Amerykańskiego *Jacksona* z powodu zaięcia *Pensacoli* —D. 29 ślub w *Koburgu* Xięcia *Kent* z Xiężną *Leiningen* wdową. — D. 30 Król Portugalsko Brezylski zakazał wszystkich taiemnych towarzystw. — W Meu tym wyszły w Hiszpanii urządzenia zmnieyszaiące woysko do połowy.

— *w Czerwcu.* —

Dnia 1 Edykt Króla Bawarskiego o zaprowadzeniu Konstytucyi.— Dnia tegoż podany został Parlament; Ang: traktat zawarty w *Hadze* d. 4 Maia między Angliią i Królem Niderl: względem zniesienia handlu niewolnikami,—Dnia 2 otworzono w *Sztuttgardzie* kassę oszczędności, której założycielką iest N. Królowa Wirtemb.—Dnia 5 W. Xiążę *Michał* przybył do *Londynu*.— D. 6 umarł Jan Henryk *Dąbrowski*:—D. 9 zawiązało się w *Lublinie* Towarz: przyiaciół nauk.— Dnia 10 N. Król Pruski przybył do Wilna.—Dnia tegoż Xiążę Rejent Angiel: rozpuścił Parlament.—Dnia tegoż umarli w Berlinie Feldmarszałek *Kalkreuth* i Wielki Kanclerz *Goldbeck*.—Dnia 12 Nota gabinetu Madryckiego do Mocarstw sprzymierzonych względem interessów w Ameryce południowey. — D. 13 N. Pan powrócił do *Moskwy* a d. 27 do *Peterzburga*.—Dnia 15 założono w Warszawie kamień węgielny Kościoła S. *Alexandra*. — Dnia 16 N Król Pruski odprawił wiazd do miasta *Moskwy*.—D. 17 stanął traktat handlowy między Prussami i Daniią.—D. 19 instalacyia w *Krakowie* wielkiey Rady Uniwersytetu.—Dnia 20 umarła w *Sztokolmie* Królowa Szwedzka wdowa. — D. 21 rozruch w *Bruxelli* pomiędzy woyskowemi. — Dnia tegoż wiazd w *Rzymie* do kapitolium Xięcia *Corsini*, iako Senatora Rzymskiego. — D. 23 nastąpiło w *Krakowie* uroczyste złożenie zwłok Tadeusza *Kościuszki* w grobie Królów Polskich. — D. 24 ukończył się Seym Saski w *Dreznie*.—Dnia tegoż Xiążę *Wellington* wyiechał z *Paryża* do *Cambrai*. — Dnia 28 wielka burza w Czechach i Frankonii. — W miesiącu tym odbywały się w Anglii wybory nowych członków Parlamentu.

(*Dalszy Ciąg potem.*)

— Umarł niedawno w Zurich ieden z nayznakomitszych Filozofów Szwaycarskich, Pan *Gottinger*, maiąc wieku lat 68.

---

w Peterzburgu
w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.